

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtionvarainministeriö on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta. Museovirasto on tutustunut luonnokseen ja antaa siitä lausuntonaan seuraavan.

Museovirasto kannattaa eräin poikkeuksin lahjoitusvähennyksen käyttöalan laajentamista koskevia muutoksia, joilla voidaan edistää tärkeän lisärahoituksen saamista kulttuuriperintöalan toimijoille. Museovirasto pitää alan rahoituspohjan laajentamista tärkeänä, joten on hyvä, että myös kulttuuriperintöalalle kohdistuvien lahjoitusten vähennysoikeutta luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien verotuksessa laajennetaan ja että vähennys voidaan tehdä sekä ansiotuloista että pääomatuloista määrättävistä veroista. Myös nykyisen lain kulttuuriperinne-käsitteen korvaaminen vakiintuneella ja selkeämmällä kulttuuriperintö-käsitteellä on perusteltu ja kiitettävä muutos.

Museovirasto kiinnittää rahoituksen osalta kuitenkin huomiota siihen, että vaikka verokannustimilla on mahdollista saada lisärahoitusta kulttuuriperintöalalle ja muille lahjoitusvähennyksen soveltamisalaan kuuluville toimijoille, yksityinen lahjoitusraha ei voi korvata julkista perusrahoitusta, joka tulee turvata. Lahjoitusvähennyksen laajentaminen uusille sektoreille lisää myös todennäköisesti lahjoituksia näille tahoille, mikä saattaa ainakin lyhyellä aikavälillä vaikuttaa vähentävästi nykyisin vähennyksen piirissä olevien lahjoituksen saajien saamiin yksityisiin rahalahjoituksiin.

Museovirasto kiinnittää erityistä huomiota myös erilaisten museoiden ja muiden kulttuuriperintöorganisaatioiden omistusmuotojen huomioimiseen vähennysoikeuden kannalta.

Suomessa toimii merkittävä määrä kuntien omistamia ammatillisia museoita, jotka ovat edelleen jäämässä esitetyn lahjoitusten vähennysoikeuden ulkopuolelle. Museovirasto katsoo, että lahjoitusvähennyksen käyttöalaa olisi perusteltua laajentaa kattamaan myös tällaisella omistuspohjalla toimiville museoille kohdistetut lahjoitukset. Esityksen mukaisessa vähennysoikeuden piirissä on muutoinkin esimerkiksi valtionosuusjärjestelmän tai kansallisista taidelaitoksista erikseen säädetyn lain perusteella julkista rahoitusta saavia organisaatioita, eikä Museoviraston näkemyksen mukaan kuntaomisteisia organisaatioita olisi syytä asettaa vähennysoikeuden suhteen erilaiseen asemaan. Jos muutoksen strategisena tavoitteena on saada lisää yksityistä rahoitusta myös museo- ja muulle kulttuuriperintöalalle, tulisi lain uudistuksella mahdollistaa lahjoitusten kohdentuminen myös sen merkittävimmälle toimijaryhmälle. Kunta- ja valtio-omisteisilla museoilla ei myöskään ole nykyisen lainsäädännön perusteella oikeutta saada rahankeräyslupaa, huolimatta siitä, että ne ovat yleishyödyllistä toimintaa. Museokenttää on jo vuosia erilaisissa politiikkapapereissa kannustettu omarahoituksen lisäämiseen, mutta se ei onnistu ilman olemassa olevia välineitä ja oikeita kannustimia.

Esitysluonnoksessa on ehdotettu poistettavaksi nykyisestä yhteisöjen lahjoitusvähennyspykälästä (57§) kokonaan valtiolle tieteiden, taiteiden tai suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä edistävään tarkoitukseen annettujen lahjoitusten vähennyskelpoisuus. Muutosta on perusteltu valtion tulonkeräykseen, eduskunnan budjettivaltaan ja Valtionkonttorille kautta valtiolle tehtäviin lahjoituksiin liittyvillä perusteilla. Museovirasto kiinnittää tältä osion huomiota siihen, että valtion talousarviosta annetun asetuksen 72 d §:n mukaisesti valtion virasto, laitos ja talousarvion ulkopuolinen valtion rahasto saa vastaanottaa lahjoitus- ja testamenttivaroja tietyin edellytyksin. Lahjoituksia on näin ollen mahdollista tehdä esimerkiksi Suomen Kansallismuseolle. Lausuttavana olevan esitysluonnoksen perusteluissa ei ole kuitenkaan otettu huomioon tällaisia lahjoituksia. Esitysluonnos ei ole näin ollen tältä osin strategisten tavoitteiden mukainen laajennus, vaan on heikennys valtion hallinnoimille museoille tai muille kulttuuriperintöorganisaatioille, eikä niitä tulisi asettaa eriarvoiseen asemaan muiden valtion rahoitusta nauttivien museoiden (esim. säätiömuotoisen Kansalliskallian kanssa) kanssa. Museovirasto vastustaa ehdotettua muutosta ja esittää, että rahalahjoituksen, joka on tehty suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä edistävään tarkoitukseen Euroopan talousalueeseen kuuluvalla valtiolla olisivat vähennyskelpoisia sekä yhteisöjen että luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien verotuksessa ilman rahankeräyslupaa koskevaa edellytystä.

Esitetyt luonnollisten henkilöiden lahjoitusvähennyksen verovelvolliskohtaiset enimmäismäärät eroaisivat merkittävästi yliopistolle, korkeakoululle tai yliopistorahastolle annettujen lahjoitusten sekä yhdistykselle tai säätiölle annettavien lahjoitusten välillä. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, mihin lahjoituksen kohteen erilainen arvottaminen perustuu. Ehdotettu 5 000 euron enimmäismäärä on alhainen, eikä kannusta yksityishenkilöitä suurten kertalahjoitusten tekemiseen eikä siten välttämättä riittävästi tehosta mahdollisuuksia hankkia lisää yksityistä rahoitusta. Museovirasto yhtyy Kansalliskallian antamaan lausuntoon ja katsoo, että enimmäismäärä olisi perusteltua korottaa myös yhdistyksille tai säätiöille tehtyjen lahjoitusten osalta. Kulttuuri ja kulttuuriperintö osana luovan talouden edistämistä ansaitsevat samanlaisen taloudellisen tuen mahdollisuuden kuin koulutus ja tutkimuskin.

Muilta osin Museovirastolla ei ole lausuttavaa hallituksen esitysluonnoksesta.

Salonen Antti
Museovirasto